

Oponentský posudek bakalářské práce *Aristotelovo pojetí přátelství v Etice Nikomachově*.

Autorka práce: Monika Tischlerová

K formální stránce: Práce splňuje předepsaný rozsah, má všechny požadované části. Text je formátován odpovídajícím způsobem a čitelný. Celkově nemám vážnějších námitek k formálnímu aspektu práce, kromě těchto: Neúplná poznámka pod čarou (s. 13); nesprávný formát poznámky pod čarou (s. 14, s. 15, s. 25). V seznamu literatury nadbytečné uvozovky u názvu díla, příp. chybný formát písma (s. 40).

K jazykové a stylistické stránce: Text práce obsahuje mnoho neobratných a stylisticky nepřesných (i chybných) formulací, namátkou tyto příklady: „...dojde k začernávání se tázaného“; „... jak Hippothales básní a písní o své lásce (s. 9); „vyprávění o proběhnuté večeři“ (s. 13); „naráží...hřebíček na hlavičku“ (s. 12); „Podotýká už rádoby banální situaci, že...“ (s. 16). Dále se objevuje nadbytečné sloveso: „Třetí část je začíná“ (s. 10), příp. zvrtné zájmeno: „někteří by si mohli namítat“ (s. 17); zaměňování „se“ za „je“: „...v dialogu Lysis je jedná...“; „Nejdříve je jedná právě o vztah k otroku“; (s. 8, 9); nadbytečná čárka (s. 22). Objevuje se i nejednotnost a chyby v psaní jména „Sókratés“ (s. 9), někde dokonce „Sókates“ (s. 10); místo Menexenovi „Menenovi“ (s. 10). Autorka píše v celé práci jméno „Aristoteles“ bez čárky, přesnější by bylo psát „Aristotelés“. V první kapitole používá několik řeckých pojmů (v přepisu latinkou), v čemž ovšem v druhé kapitole již nepokračuje (což je škoda). Osobně bych doporučil uvádět alespoň klíčová slova i v řeckém znění (alespoň v přepisu latinkou). Souhrnně řečeno: V první polovině práce jsem našel velké množství stylistických i gramatických chyb, ve zbylé části práce už jsem proto podrobnou kontrolu neprováděl (nicméně např. na s. 27 a 28 nelze chyby tohoto druhu přehlédnout!). Stylistická a gramatická úroveň textu ukazuje, že autorka se nenamáhalo pečlivě si po sobě text zkontrolovat (o korektuře druhou osobou nemluvě)!

K obsahové stránce: Text má z větší části popisný, kompilační charakter a vyznačuje se hlavně parafrázemi, které autorka tu a tam prokládá vlastními myšlenkami. Na konci první kapitoly hodnotí výsledek dialogu Lysis tak, že se odvolává na své pocity (viz „Můj pocit z textu je, že i poslední definice je razantně nepřijata.“ s. 13). Odvolávání se na pocity není ovšem zrovna nejlepším stylem argumentace. Když se pak autorka pokouší shrnout hlavní myšlenky dvou Platónských dialogů (Lysis a Symposium), čekali bychom, že tak učiní s ohledem na téma přátelství. Tento pojem se tu však překvapivě vůbec neobjevuje. Objevují se zde sice pojmy s přátelstvím související (erós, láska, dobro, plození) a odkaz na to, v čem pojetí Aristotelovo navazuje na Platónovo, ale schází, byť třeba krátká reflexe (shrnutí) s ohledem na téma přátelství (s. 14). V druhé (a poslední) kapitole práce autorka popisuje Aristotelovo pojetí přátelství a vychází přitom z osmé a deváté kapitoly Etiky Nikomachovy (dále EN). Při pozorném srovnání s originálem EN zjistíme, že sled i názvy podkapitol druhé kapitoly práce kopírují téměř zcela originál EN. Druhá kapitola práce, která je vlastně jádrem práce (tvoří cca 75% práce a autorka ji sama nazývá „hlavní kapitolou“), spočívá v zásadě jen v parafrázování jak obsahu tak struktury osmé a deváté kapitoly EN! Práci tedy celkově můžeme charakterizovat jako určité „převyprávění“ vybraných částí primárního zdroje s použitím vsuvek ze sekundární literatury. Je pravda, že autorka v úvodu tuto skutečnost na sebe prozrazuje, když píše: „Ve svém postupu budu následovat krok za krokem postup Aristotelův, především dle díla Etika Nikomachova.“ (s. 6), v tom ovšem vidím určitou metodickou nedostatečnost. Autorka používá sice jedenáct sekundárních zdrojů (z toho dva anglické), ale dle mého názoru dostatečně nevyužila jejich potenciál. Právě třeba tak, že by jí pomohly uspořádat hlavní část jinak, zvolit výstižnější strukturu, která by více vyjadřovala podstatné aspekty pojednávaného tématu. A tím by se obsah práce stal kvalitnějším a nebudil

dojem „převyprávění“. Závěr autorka začíná zdůvodněním, proč uvedla před pojetím Aristotelovým nejdříve pojetí Platónovo, píše: „Myslím, že základní návaznost je jasná“ (s. 39). Očekával bych však minimálně základní charakteristiku jednou větou, v čem tedy tato návaznost, popř. rozdíl, spočívají. Toto však autorka neuvádí ani v úvodu, ani v závěru první kapitoly, ani v závěru práce. Co se týká cíle, metody a samotného hlavního tématu práce, je třeba říci následující: Za cíl si autorka zvolila intepretovat problematiku přátelství v Aristotelově pojetí (s. 6). Domnívám se, že takto definovaný cíl je dosti obecný (autorka si mohla např. vybrat jen podstatné znaky Aristotelova pojetí přátelství a ty pak více analyzovat s pomocí sekundární literatury; příp. mohla konkretizovat a představit nějaké současné pojetí přátelství či jeho znaky a srovnat je s Aristotelovým). Proto vlastně ani není možné posoudit, nakolik se autorce podařilo cíle práce dosáhnout. Pouhá parafráze primární literatury s občasnými vsuvkami ze sekundární literatury sice odpovídá širokému rámci obecného cíle (který si stanovila), ale tento postup je možné také označit jen za pouhé „převyprávění“ s občasnými komentáři inspirovanými ze sekundárních zdrojů. Metodu zvolila následující: popisovat, analyzovat text a okrajově srovnat či se zamyslet nad Aristotelovým pojetím s ohledem na současnost (viz úvod, s. 6). Tuto metodu se autorce podařilo realizovat, ovšem právě jen tuto metodu, což nestačí. V závěru se sice snaží o jakési resumé, ale dle mého názoru nedostatečné. První odstavec závěru (10 řádků) se mi jeví jako nedostatečná sumarizace. Druhý (a poslední) odstavec závěru (14 řádků) autorka začíná konstatováním, že představila pojetí přátelství antického filosofa, které je v některých aspektech aplikovatelné více či méně i v současnosti, ale ne tak, jak si původně představovala (svou původní představu o tom však autorka měla zpracovat do definice cíle a metod: Jaké znaky Aristotelova přátelství chce srovnávat, resp. v čem je Aristotelovo pojetí stále aktuální). Částečně to v závěru činí, když poukazuje na rysy, které by se v dnešní době měly prohlubovat (společný cíl, vzájemnost; mimochodem: opět s hrubými gramatickými i stylistickými chybami! Viz s. 39, 2 odst.). Dále také říká, že v současnosti jsou stále platné tři základní druhy přátelství. S autorkou souhlasím v tom, že by bylo ideální, aby všechna lidská přátelství a společenství jednala správně v zájmu společného dobra (tj. ovšem bohužel jen ideál, ke kterému se snažíme přibližovat; autorka píše, že dnešní společnost není schopná dosáhnout tohoto ideálního stavu; s čímž také souhlasím). Posledním aspektům přátelství, kterým se autorka v závěru věnuje, jsou manželství a rodinné svazky. Nazývá je „schémata“, jež jsou dodnes podobná těm antickým, ovšem stále více se vytrácejí; hodnota rodinných svazků je v naší euro-americké civilizaci oslabována. V tom vidí autorka problém, který by měl být více zkoumán. V závěru (který je dle mého názoru velmi krátký – necelých 24 řádek) postrádám jak zobecňující tak syntetizující vyjádření, která by tam určitě měla být (alespoň v minimální míře).

Nakonec otázky, které bych případně rád autorce položil při obhajobě práce:

- Jak se liší Platónovo pojetí přátelství od Aristotelova?
- V souvislosti s Aristotelovou charakteristikou dokonalého přátelství používáte termín „jakýsi přenesený egoismus ze sebe na ostatní přátele“ (s. 19). Mohla byste více rozebrat, přiblížit, co tím myslíte?
- Je možné tvrdit (na základě Aristotelovy EN), že vztah matky k dítěti je jakýmsi prototypem přátelského vztahu vůbec?

Práci navrhuji hodnotit jako dobrou (kvůli jazykovým a obsahovým nedostatkům, podrobně viz výše).

TF JU, Katedra filosofie a religionistiky, v Českých Budějovicích, dne 10.5. 2012.

Oponent: Mgr. Vojtěch Šimek

